

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΤΗΣ ΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΤΟΣ Η'

2 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 1930

ΑΡΙΘ. 31

ΟΙ ΑΓΩΝΕΣ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΚΛΗΡΟΥ ΥΠΕΡ ΤΗΣ ΠΑΤΡΙΔΟΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ

(καὶ τῆ Ἐκκοινοτασθεῖδι τῆς Ἐθνικῆς Παλιγγενεσίας)
ΙΑ'.

Οἱ ἔχθροι τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς ἀληθείας λέ-
γουν, πῶς ποτε εἰργάσθησαν οἱ κληρικοὶ ὑπὲρ τῆς
πατρίδος καὶ τῆς ἐλευθερίας ἐφ' ὅσον αὐτοὶ ἦσαν
ἐχθροὶ καὶ ἀντίθετοι πάσης φιλελευθέρως ἀρχῆς, καὶ
τῆς τῆς ἐπιστήμης;

Εἶπομεν πρότερον γενικῶς ὅτι ἡ Ὁρθόδοξος Ἑλλη-
νική Ἐκκλησία, συμφώνως πρὸς τὰς αἰωνίους ἀρχὰς
τῆς χριστιανικῆς θρησκείας, δὲν ἦτο κατὰ τῆς ἐλευ-
θερίας καὶ πάσης ὑγιούς ἐπιστήμης, ἀλλὰ κατὰ τῆς
ἀλαστίας, καὶ τῆς ψευδεπιστήμης. Τώρα δμιλοῦμεν
τενέστερον. Βεβαίως, μετὰ τὴν πανωλεθρίαν τοῦ
1833, ἡ Ἐκκλησία δὲν ἠδύνατο νὰ ἰδρῦσῃ μεγαλώ-
μα Σχολεῖα καὶ Πανεπιστήμια καὶ Ἀκαδημίας,
οὓς θεραπεύονται ἡ ἐπιστήμη καὶ ἡ τέχνη. Ἐν αὐτῇ
Δύσει ἡ φιλοσοφία καὶ πᾶσα ἐπιστήμη, κατὰ τοὺς
ἀνόνους ἐκείνους, δὲν εἶχον προσδεύσῃ καὶ ἦσαν θερα-
πεινίδες τῆς Θεολογίας καὶ μόλις μετὰ τὴν θρησκευ-
τικὴν μεταρρυθμίσειν ἤρξατο τὸ ἀνθρώπινον πνεῦμα νὰ
λευθερωθῆται ἀπὸ τῆς πνευματικῆς δουλείας καὶ ν' ἀ-
πύσσεται ἐλευθέρῃ ἡ Ἐπιστήμη ἣτις ἐφθασε, σὺν
τοῦ χρόνου, εἰς ἀκμὴν μεγάλην· ἀλλ' ἐν τῇ Ἀνατολῇ,
οὐ λευκούσῃ ὑπὸ τὴν τυραννίαν τῶν Ἀγαρηνῶν, ἦι-
κα ἠδύνατο ν' ἀναπτύχῃ ἡ Ἐπιστήμη καὶ πᾶσα
ἀληθὴ πρόοδος. «Ἡ ἐλευθερία, λέγει νεώτερος συγγρα-
φῆς, ὁμοιάζει πρὸς τὸν ἀκτινοδόλον ἐαρινὸν ἥλιον
ὃν θάλλει ὁ καλλίβοτρος τῶν τεχνῶν νάρκισσος, ὁ
ὑσαυγῆς τῶν ἐπιστημῶν κρόκος, καὶ τὸ μυροδόλον
πολιτισμοῦ ῥόδον, δι' ὃν μινύρεται μὲν ἡ λιγεια
τῶν, εὐστομοῦσα δ' οἱ περβέντες τοῦ ἔκρος ραψφ-
» (Γ. Μιστρῶτου, Εἰσαχγ. εἰς τὸν Μενέξ. σελ. 4).
ἀλλὰ παράδοξον φαινόμενον. Καὶ ἐν αὐτῇ τῇ φροβε-
τικῇ τῶν δουλειῶν διατηρήσῃ, ὑπὸ τὴν ἀμφιλαφῆ
τῆς Ἐκκλησίας, ἡ ἀγάπη τῶν Ἑλλήνων πρὸς
τὴν πατρίδα καὶ τὴν ἐπιστήμην.
ἐλνε δὲ ἀληθὲς ὅτι «καὶ οἱ δικαί μὲς Πατριάρχες
ἐδιδάκτανε τοὺς «μορφωμένους» καὶ περιφρονούσανε
ἀνώτερη μόρφωση καὶ χλευάζανε τοὺς Πλάτωνες
Ἀριστοτέλους» (Ι. Κορδάτου, Νεολλην. Πολιτ.
τορ. σελ. 71 καὶ σημ.). Ἐν τοῖς Σχολείοις τῆς

Κωνσταντινουπόλεως, τῶν Κυδωνῶν, Ἰωαννίνων, Σμύρνης,
Χίου καὶ ἀλλαχοῦ ἐθεραπεύετο ἡ ἀνώτερη μόρφωσις
καὶ ἡ ἑλληνικὴ φιλοσοφία καὶ δὴ καὶ αὐτὴ ἡ φιλο-
σοφία. Κληρικοὶ καὶ λαϊκοὶ, σπουδάζοντες ἐν τῇ Δύ-
σει, ἐδιδάσκον ἐν τοῖς σχολείοις, ὡς ὁ διάσημος Ἰα-
τρὸς Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος ὁ ἐξ Ἀπορρήτων
(1636—1705), ὁ Δωρόθεος Πρώτος, ὁ Νεόφυτος
Βάμβας καὶ ἄλλοι. Ἐν τῇ Σχολῇ τῶν Ἰωαννίνων
κληρικοὶ ἐδιδάσκον τ' ἀνώτερα μαθήματα καὶ μαθη-
ματικά καὶ ὁ διάσημος Εὐγένιος ὁ Βούλγαρις τὴν
νεωτέραν φιλοσοφίαν, ὡς καὶ ὁ Νικηφόρος Θεοτόκης.
Τούτων ὁ πρῶτος μετῆρσιούτο εἰς τὰ ὕψη τοῦ μετα-
φυσικοῦ κόσμου καὶ ἐλάξευεν ἀριστοτεχνικῶς τὰς φι-
λοσοφικὰς αὐτοῦ ἰδέας ἐν τῇ ἀνυπερβλήτῃ Λογικῇ.
Γενόμενος Ἀρχιεπίσκοπος ἐν Ρωσίᾳ κατέστη ἀπό-
στολος τῶν Σέρβων, ἐξωογόνει δὲ τὸ παρ' αὐτοῖς λή-
γον τῆς εὐσεβείας ὅτε τοῦτο ἠπειλεῖ ν' ἀποξηράνῃ ὁ
πνιγρὸς τῆς ἑτεροδιδασκαλίας ἀνεμος. Ὁ δὲ δεύτε-
ρος προσηλοῦτο ἀκλινῶς εἰς τὰ μαθηματικά καὶ ἀστρο-
νομικὰ θεωρήματα καὶ ἐξέφυγε τὰς καλλιτεχνικὰς
γλαφυράς καὶ μελισταγεῖς Ὀμιλίαις, τὸ Κυρι-
ακοδόμιον. Οἱ κληρικοὶ δὲν ἦσαν γινώσται μόνον
τῆς ἀρχαίας φιλολογίας, ἀλλὰ καὶ τῆς φιλοσοφίας καὶ
τῆς ἄλλης Ἐπιστήμης. Αὐτὸς ὁ κληρικὸς Νεόφυτος
Δούκας ἐξαίρων τὸ ἔργον τῆς φιλοσοφίας, (ἣτις εἶνε
καὶ τιμητικῶς ἐλέχθη «πότνια βασίλισ τῶν Ἐπιστη-
μῶν καὶ πάσης παιδείσεως καὶ μήτηρ πασῶν τῶν
τεχνῶν»), ἔλεγε ὅτι αὐτὴ εἶνε «τὸ κέρασ τῆς Ἀμαλ-
θείας, μήτηρ τῶν ἀρετῶν, ἐπιστήμη τῶν ἐπιστημῶν,
ἡ τέχνη πασῶν τῶν τεχνῶν, δῶρον Θεοῦ, ἀνθεν κα-
ταβάσα πρὸς δδηγίαν τῶν ἀνθρώπων εἰς τὸ καλόν,
πηγὴ εὐνομίας, καὶ πόρνεος τῆς εὐτυχίας καὶ δόξης
τῶν ἐθνῶν». (Παρὰ Θερεϊανῶ Ἀδαμ. Κοραῆ: Β',
272). Πλεῖστοι δὲ κληρικοὶ καὶ ἐδιδάσκον καὶ ἐξέδι-
δον ἢ μετέφραζον παντοῖα φιλοσοφικὰ συγγράμματα,
τὰ ὅποια ἀεγινώσκοντο ὑπὸ τῶν δούλων Ἑλλήνων.
Δεν ἀνεφάνησαν βεβαίως, οὔτε ἡ εὐδυνατὸν ν' ἀναφα-
νοῦν, νέοι Πλάτωνες καὶ Ἀριστοτέλεις ἢ νέα φιλοσο-
φικὰ συστήματα, ἀλλ' ἐμελέτων τ' ἀρχαῖα καὶ νεώ-
τερα ἐκλεκτικῶς καὶ ἐδημιούργουν σπουδαίαν πνευμα-
τικὴν κίνησιν καὶ ζῶην καὶ δὴ περὶ τοῦ γλωσσικοῦ
ζητήματος τὸ ὅποτον δικαίως ἐθεωρεῖτο καὶ ἐθνικόν.
Οἱ ἐπιέμενοι παιδείας καὶ ἐπιστημονικῆς μαθήσεως
ἐσπούδαζον ἐν τῇ Δύσει καὶ δὴ τὴν Ἰατρικὴν, ἣτις

έτιμάτο τὰ μέγιστα ἐν τῇ Ἀνατολῇ, μάλιστα παρὰ τοὺς Τούρκους. «Οἱ περισσότεροὶ διδασκαλοὶ τῶν εὐρωπαϊκῶν μαθησέων ἦσαν ἰερωμένοι», λέγει αὐτὸς ὁ ἱατρικοφιλόσοφος Ἄδ. Κοραῆς. (Ἑλλην. Βιβλιοθ. Γ. Η—Θ). Θὰ ἦτο μακρὸν, ἐὰν ἀνεφέρομεν τὰς συγγραφάς ἢ μεταφράσεις, ἐν τοῖς χρόνοις τῆς δουλείας, τῶν κληρικῶν καὶ λαϊκῶν περὶ φιλοσοφικῶν ἢ ἄλλων ἐπιστημονικῶν ζητημάτων. Οἱ Ἕλληνες ἐδυσφόρου ἐπὶ τῇ καταπτώσει τῆς παιδείας καὶ τῆς ἐπιστήμης, ἐξήτουν δὲ πολλὰ καὶ ἐπικρατοῦσαν τὰς Μούσας ἐν τῇ δουλωθείσῃ κατὰ Ἀνατολὰς γῆρι. Ὁ διευθυντὴς τῆς ἐν Κ)πέλει Πατριρχικῆς Σχολῆς Ζυγομαλάς μετὰ πόνου ψυχῆς ἔγραψεν τῷ 1550 πρὸς τὸν Μαρτίν. ν Κρούσιον: «Ὅρῶ δὲ νῦν μετοικήσαντα πάντα τὰ ἀγαθὰ ἀπὸ τῶν Ἑλληνικῶν τόπων καὶ εἰκήσοντο ἐν ὑμῖν (τῇ Ἑσπερίᾳ Εὐρώπῃ) ἢ τε σοφία καὶ αἱ τῶν μαθημάτων ἐπιστήμαι, αἱ τέχναι αἱ ἀρισταί, ἢ εὐγένεια, ὁ πλοῦτος, ἢ παιδεύσεις καὶ ὁ λοιπὸς τῶν χαρίτων χορὸς. Ἑλληνικῶν δὲ χαρίτων τὸ κλέος διαρῆς ὄλεσεν αἰῶν».

Ἡ Ἐκκλησία δὲν ἐπολέμησε, πολλοὶ γὰρ δεῖ, τὴν ἐπιστήμην ἢ τοὺς «μερτωμένους», ἀλλὰ τὰς παρεκτροπὰς τῆς ἐπιστήμης μὲ τὰς ψευδεῖς ἀρχάς, αἷτιδες ἤρξαντο νὰ διαδίδωνται καὶ ἐν τῇ Ἀνατολῇ. Βεβαίως τινές, ὡς ὁ Σέργιος Μακραιὸς, ἐπολέμησαν ἐπιστημονικάς τινὰς ἀρχάς ἐνεκὰ ἀμαθείας καὶ θρησκευτικοῦ φανατισμοῦ. Ἀλλὰ μὴ λησμονώμεν ὅτι ἤρξαντο νὰ διαδίδωνται καινοφανεῖς ἀρχαὶ καὶ ἐν τῇ δούλῃ Ἑλλάδι, αἷτινες ἠπειλοῦν τὰ πάντα νὰ καταργήσουν καὶ δὴ καὶ μάλιστα καὶ αὐτὴν τὴν χριστιανικὴν πίστιν. Μεταξὺ δὲ τῶν κενωφώνων διδασκάλων ἦσαν καὶ κληρικοὶ, ὡς ὁ Βενιαμὴν Λέσβιος ἐν Κυδιωταῖς, ὁ Στέφανος Δούγκας ἐκ Θεσσαλίας, ὁ Θεόφιλος Καίρης μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τοῦ ἔθνους καὶ ἄλλοι. Αἱ νέαι αὗται ἀρχαὶ ἦσαν ἀντικρὺς ἀντιθρησκευτικαὶ καὶ ἀντεθνικαί, ὡς ἦσαν τοιαῦται αἱ τῆς Γαλλικῆς Ἐπαναστάσεως, διότι αὕτη «ἀνέτρεψε τὴν Ἐκκλησίαν, μετὰ δὲ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τὴν θρησκείαν αὐτὴν καὶ σὺν τῇ θρησκείᾳ ἐξεδίωξεν ἐκ τοῦ πνευματικοῦ βίου τὸν Θεὸν αὐτὸν» (Π. Καρολίδου. Ἱστορ. τοῦ 19^{ου} αἰῶνος τόμ. Α' σελ. 427). Ἀντὶ τῆς χριστιανικῆς πίστεως ἐπισήμως καταργηθείσης, καθιερώθη ἡ λατρεία τοῦ Ὁρθοῦ λόγου καὶ τοῦ Ὑλισμοῦ. Πενταχῶς τῆς Γαλλίας ἐκλείσθησαν οἱ ναοὶ καὶ εἰς ἀπάσης τὰς πόλεις καθιερώθησαν ἑορταὶ σκανδαλώδεις (Πρόβ. Κ. Κούμα, Ἱστορία τῶν Ἀνθρωπ. Πράξ. τόμ. ΙΑ' σελ. 248. Ἰωάννου Σκαλτσούνη, Ὁ Χριστιανισμὸς καὶ ἡ Γαλλικὴ Ἐπανάστασις. Περιοδικὸν Ἀνάπλασις, ἔτος Α'). Ἐνεκὰ τῶν ἀντιχριστιανικῶν τούτων διδασκαλιῶν πολλοὶ διδασκαλοὶ φιλοπάτριδες καὶ Πατριάρχαι ἠμύνοντο πρὸς διατήρησιν τῆς πίστεως τῶν Ἑλλήνων καὶ μετ' αὐτῆς τοῦ ἔθνους. Οὕτω ὁ σοφὸς διδασκαλὸς τῶν Ἰωαννίνων Ἀθανάσιος Παλλίδας, λαϊκὸς, ἐνόμιζεν ὅτι ὁ κόσμος ἐφιλοσόφει, ὡς οἱ ὀλοφρονοῦντες

Γάλλοι, προσέταξε δὲ νὰ ἐξοστρακισθοῦν καὶ ἐκώλυε τοὺς μαθητὰς νὰ μανθάνουν ἐν γλώσσᾳ (Παρὰ Θερειανῆ, Ἄδ. Κοραῆς τῷ 8), ὁ δὲ κληρικὸς δόσιος μνήμης Ἀθανάσιος ἐκήρυξεν ἀγῶνα κατὰ τῶν ἐκ τῆς Δύσεως μαθημάτων, ἐνόμιζε δὲ ὅτι οἱ Μαθηματικὴ τῆς ἀθείας. Ταῦτα πάντως ἦσαν ὑπερβολαί, ἔκατο νὰ ψυχραίνεται ἡ πίστις καὶ ἡ μετ' αὐτοῦ ἀγαπῆ τῆς πατρίδος καὶ τῆς ἐλευθερίας, λέγει ὁ Π. Πατρῶν Γερμανός, πλανώμεσαν ὅτι ἂν ὑποψυχρῶσαι τὴν εἰς Χριστὸν καὶ τὴν κείμων ἡμετέροισι, θὰ τοῦ στήσωσι φιλελευθερωτέρους καὶ ἀναραιοτέρους μνημ. σελ. 176). Ἀπάτη δεινὴ! Ἡ ψυχρότης φέρει τὴν ἀδιαφορίαν πρὸς τὴν πατρίδα ἐλευθερίαν, ὡς ἀποδεικνύει ἡ Ἱστορία. Ὑποδὲ περὶ Ἑλλάδος, ἡ πίστις συνταυτίσθη μετὰ τῆς πατρίδος καὶ δὴ ἡ Ὁρθοδοξία. Ἄλλως τὴν Ἐπιστήμην, σοφίαν γινώσκουσα πόθεν ὀρμητὸν τείνει καὶ ἐπὶ τίνος σχεδίας ὀχεῖται, κατὰ τὴν συμφωνίαν τῶν ἐπιστημονικῶν ἀληθειῶν τῆς θείας Ἀποκαλύψεως καὶ ἐν τοῖς πλείστοις καὶ περιορισμένον τῆς ἀνθρωπίνης γνώμολόγησιν πάντες οἱ ὑγιῆς φιλοσοφῆσαντες φρά. «Ἐν οἶδα ὅτι οὐδὲν οἶδα», ἔλεγεν ὁ σοφὸς πάντων τῶν ἀνθρώπων Σωκράτης.

Μεταξὺ τῶν ἄλλων κατηγορήθη καὶ ὁ ἐθ. Γρηγόριος ὡς ἔχθρὸς τῆς ἐπιστήμης, κατὰ καὶ ἡ τῷ 1819 ἀπολυθείσα ἐγκύκλιος αὐτοῦ ἐκ τῆς ἑορτῆς πρὸς αὐτὸν ἐπιστολῆς τῶν σοφῶν Κωνσταντίνου Οἰκονόμου ἐξ Οἰκονομ. Στεφάνου Οἰκονόμου, ἱατροῦ καὶ διδασκάλου, λαοῦται ὅτι ἡ ἐγκύκλιος δὲν ἦτο, πολλοὶ κατὰ τῆς ἐπιστήμης καὶ τῶν γραμμάτων, ἀλλὰ τῆς ψευδωνύμου γνώσεως καὶ τῶν κενῶν καὶ διδασκαλιῶν. «...Καταβάλλεις, ὡς ὁ Δαυὶδ, τὸν γίγαντα, μᾶλλον δὲ διδάσκεις καὶ σιγητικὸν φιλόσοφος ἀποδεικνύων τρανώτατα ὅτι φημὲν εἶναι ἡ γνώσις τῆς ἀληθείας, ἀληθείας ἀποδείξεις, ἀποδείξεως δὲ τρανὸς ἐρμηνεὺς ἡ τῶν Πατέρων φωνή. Αὕτη τῆς ἐκφρατικῆς γίγας ἡ λάτρις. Αὕτη τῆς ἀνωμότητος Ἐκκλησιαστικῆς θεράπεινα. Τοῦτο τῆς Ὁρθοδόξου Ἑλλήνων γένους τὸ κάλλιστον γινώσκειν καὶ λαοῦς εὐκλείας παλάξην λείψανον. Τοῦ κόσμου τῶν ψευδοσέφων τίς Παναγιώτατος κλαύση τὴν ἀθλιότητα; Ὀλίγοι μὲν, ἔσοι ἢ νὰ εἰξεύρωμεν, ἀλλ' ὅμως ἐνόσησαν εἰς πολλῆς ἀπωλείας παραίτιοι. Οὗτοι εἶνε ἀπηγαί, νεφέλαι ὑπὸ λαίλαπος ἐλαυνόμεναι καὶ μῶμοι αὐτόχρομα, τρυφῶσι κυλιόμενοι ἐπὶ τῆς ἀπάτης τὸν ἄστρον, ἀδικίαν εἰς ὕψος λαοῦ Μακρὰν τοῦ εὐσεβοῦς, τοῦ Ὁρθοδόξου συστήσει τοιοῦτοι γόητες καὶ πλάνοι καὶ φαρμακεῖ

θοιεν μὴ εἰς Ἑλληνομουσεῖα, ἀλλ' εἰς οἴκους κοική-
τους...».

Τοὺς διδασκάλους τούτους ἐπήνουν καὶ ἠυλόγουν οἱ Πατριάρχαι, ὡς καὶ τὸ Φιλολογικὸν Γυμνάσιον τῆς Σμύρνης. Ἐδιδάσκοντο δὲ ἐν αὐτῷ τὰ Ἑλληνικὰ Γράμματα μετὰ πάσης ἐπιμελείας καὶ ἀκριβείας ὡς καὶ ἡ Λογικὴ, ἡ Ρητορικὴ, τὰ Μαθηματικὰ καὶ ἡ Φυσικὴ. Ἀλλ' ἐν αὐτῷ ἐδιδάσκοντο συνετῶς καὶ σωφρο-
νως. Οἱ ἄλλοι, ἐκ ζήλου οὐ κατ' ἐπίγνωσιν, ἀντιθετοὶ τῆς ἐπιστημονικῆς μορφώσεως, κατεκρίνοντο δριμύτως ὑπὸ τῶν ὀγιῶς σκεπτεμένων. Τοιοῦτοι δὲ φανατικοὶ ἦσαν καὶ ἐν τοῖς ἀρχαίοις χρόνοις καθ' οὓς «πολλοὶ τῶν χριστιανῶν διακρίτουσιν τὴν ἕξωθεν (παίδειαν) ὡς ἐπίβουλον καὶ σφαλερὴν καὶ Θεοῦ πόρρω ἐξάλλου-
σαν, κακῶς εἰδότες», ὡς ἔλεγεν ὁ Γρηγόριος Ναζιανζην-
ος (Ἐν Ἐπιστ. εἰς Ἀθανάσιον ΙΕ'). Οὕτω καὶ ὁ Ἰωάννης Μοισιδοῦξ κατέκρινε δριμύτως τὸν ἄλλως σοφὸν καὶ εὐάρετον κληρικὸν Ἰερόθεον Δενδρινὸν ἐξ Ἰθάκης, διδασκαλὸν ἐν Σμύρνῃ, διότι ἐθεώρει τοὺς σπουδάζοντας «ἐν Φραγγίᾳ» ὡς ἀθείζοντας. «Ἀθεΐ-
ζουσι, κατεβόχ σφραζώζωι ὁ ἀγῆρ, ὅσοι σπουδάζουσιν ἐν Φραγγίᾳ καὶ μετὰ τὴν ἐπιστροφὴν αὐτῶν συναθεΐ-
ζουσι καὶ ἑτέρουσι. Καὶ ὅμως ὁ Εὐγένιος, ὁ Θεοτόκης, ὁ Προκόπιος, ὁ Μαναστής, ἄλλοι σύγχρονοι πολλοὶ καὶ πρὸ αὐτῶν εἶτα ὁ Ἰερεμίας ὁ Κκαθέλας, Ἀλέξανδρος ὁ Μαυροκορδάτος, Χουρμούζιος ὁ Βυζάντιος, Κορέσιος ὁ Χιτοῦ, ὁ Κορυδιλεῦς, αὐτίς, Χρῖσανθος ὁ Πιτριάρχης, ἄλλοι πολλοὶ τοῦ ὁμοίου ἀποσιωπῶ, πάντες οὗτοι κατηρητίσθησαν ἐν τῇ Φραγγίᾳ καὶ οὐδεὶς χάριτι θεῷ ἐξ αὐτῶν κληρορήθη ἐπὶ ἀθείᾳ» (Ἀπο-
λογία σελ. 160). Πολλοὶ δὲ καὶ ἐξ αὐτῶν τῶν κλη-
ρικῶν παρέμενον ἐν τῇ Δύσει διδάσκοντες ἐν Πανεπι-
στημίῳ καὶ συγγράφοντες διαφόρους συγγραμμάς, ὡς ὁ Ἀνθίμος Παζῆς, Γρηγόριος Πιλιουρίτης καὶ ἄλλοι.
Ἐν γένει εἰπεῖν, ἐν τοῖς ζσφερωτάτοις τῆς δουλείας χρόνοις, καθ' οὓς ἄλλα ἀνατολικά ἔθνη ἔζων ἐν ἀρα-
νείᾳ καὶ δευρῇ ἀμικείᾳ, τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος ἀνέδειξε πολλὰς ἐκατοντάδας διδασκάλων τῆς κοινωρίας, σοφοὺς θεολόγους, φιλολόγους, μαθηματικούς, φυσικούς, μετέ-
φραστούς, Πατρᾶρχας καὶ Μητροπολίτας καὶ Ἐπισκόπους προθύμως παρίχοντας τὴν ψυχὴν αὐτῶν λύτρον ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας τοῦ ἔθνους, εἰς δὲ ἐξέχους πολιτικούς καὶ στρατιωτικούς καὶ ἐμπόρους. Μεταξὺ τούτων πρω-
τόπλοιοι ἐν παντὶ ἦσαν οἱ κληρικοί, οἵτινες ἐγένοντο ἡμιγική, ὡς εἰπεῖν, ράδος τῆς Ἀθηνᾶς ἢ ζητοῦσα νὰ μεταμορφώσῃ τὸν ρυτὸν γέροντα εἰς ἄνδρα νέον καὶ καλὸν καὶ ἰσχυρὸν καὶ νὰ τὸν ἐνδύσῃ τῆς ἀρχαίας φιλοσοφίας τὴν ἀμπεροτάτην πορφύραν. Ἦσαν ἢ μεγὰ ἰσχυροὶ ἢ εἰς ἐξέτην ἄποπλυνῆ τὸν ρυτὸν τῆς ἀμικ-
θίας καὶ ἀδελφίας, «τὰ ὄστρεα καὶ φύκια» τῆς βαρβα-
ρότητας, καὶ ν' ἀναδείξῃ λαμπρὸν τὸν δυσδάρκτιον Γλαῦκον. Ἐν μίσῳ τῆς φοβερωτάτης ὡς δουλείῳ οἱ Ἕλληες διετήρησαν τὴν πατριὸν πίστην καὶ ἐθελ. κότην καὶ παιδείαν καὶ ἐγένοντο τοιοῦτοι ὥστε δικαίως ὁ

Γεννάδιος Σιχαλάριος ἔλεγεν «μόνοι τῆς ἀρρογοῦς ἐχόμεθα πέριρας καὶ ὡς περ κύνιας ἐστῆσαι τοῖς ἄλλοις ἀνθρώποις ἔταξεν ὁ Θεός». Δὲν ἦτο δὲ δυνατόν νὰ μὴ ἀγκυρῶν τὴν ἐπιστημονικὴν μόρφωσιν αὐτοί, οἵτινες «δολιχὴν ὁδὸν ἀργαλέην τε» στελλόμενοι καὶ πλανώ-
μενοι, ἐζήτησαν νὰ κορέσουν τὴν δίψαν τῆς μαθήσεως. Αὐτοὶ οἱ ἀσκοῦντες τὸν ἀσκητικὸν δίαυλον μοναχοὶ τοῦ Βατοπεδίου ἐν Ἁγίῳ Ὀρει, ἐκάλεσαν διδασκαλὸν ἐκ Κωδικωνίᾳ μετ' σκοπῆν νὰ εἰσαγάγουν εἰς τὸν εὐρανογεῖ-
τονα Ἀθῶνα τῆς πεφωτισμένης Εὐρώπης τὰ μαθήματα. Τοῦτο δὲ ἔδωκεν ἀφορμὴν ἰσρατοῦ ἐγκωμίου εἰς τὸν σοφὸν Ἀδ. Καραῆν. «Ἀπέδωκαν οἱ Βατο-
πεδῖνοί, λέγει, εἰς τὴν μητέρα τῶν Ἑλλὰδα τὰ χρεωστῶ μεν χροφεία εὐ-
λόγη καὶ ὑπέρευγε, διδασμιώτατοι Βατοπε-
δῖνοί, ἐάν σεις ἀποδίδετε ὅτι χρεωστῆτε εἰς τὴν κοινὴν μητέρα καὶ πατρίδα ἡμῶν, ἢ πατρὶς πρέπει νὰ σᾶ; εὐχαριστήση ὡς εὐεργέτας καὶ ὄχι ὡς πληρωτάς. Σᾶ; εὐχαριστῶ, καὶ ἐγὼ ἐξαρτέως ὅτι με δίδετε ἀφορμὴν νὰ κηρύξω εἰς τῆς πεφωτισμένης Εὐρώπης τοὺς φιλέλ-
ληνας, ποιοὶ εἶναι τὴν σήμερον οἱ Μοναχοὶ τῶν Γραι-
κῶν, καὶ νὰ ἐρωτήσω θαρρετὰ τοῦ; εὐρισκομένους εἰς αὐτὴν ἐχθροῦ; τῆς Ἑλλάδος, ἐάν ἔχωσι νὰ μάς δεῖξωσι κανὲν ἄλλο ἔθνος τοῦ ὁμοίου οἱ Μοναχοὶ συνέδραμον εἰς τὸ νὰ φέ-
ρωσι τὰ φῶτα τῶν Ἐπιστημῶν εἰς τὴν πατρίδα τῶν, ὡς μόνην θεραπεῖαν τῶν πολυχρονίων τῆς πατρίδος πληγῶν» (Ἐν τῷ Ἀ' μέρει τῶν Πρακτικῶν βίων).

Πενταχοῦ ἀληθῶς ἤρξατο, εὐνοϊκῶν δοθεισῶν πε-
ριστάσεων, παντελὴ ἐκπαιδευτικὴ κίνησις καὶ ζῶη καὶ ἐπιστημονικὴ πρόοδος εἰς ἣν συνεβάλλετο τὰ μέγιστα ὁ ἱερός κληρικός. «Τὸ Ἰερικεῖον, ἔγραψεν ὁ Δόκιμος Ἐρ-
μῆς» (1818 σελ. 121) συντρίχει καὶ συμβουλεύει καὶ ἡ κοινὴ μήτηρ, ἡ Μ. Ἐκκλησία εὐλογεῖ, ἐφορεῖ καὶ διστάει σοφῶς τῶν τέκνων τῆς τὰ ἔργα». Τινὲς καὶ ἐκ τῶν ἡμετέρων καὶ δὴ οἱ ζῶντες ἐν τῇ Δύσει καὶ ἀγνο-
οῦντες καλῶς τὰ ἐν τῇ Ἀνατολῇ κατέκρινον, ἐξ ὑπερ-
βάλλοντος ζήλου, κληρικούς τινας οἵτινες δὲν ἦσαν τελείως ἀμεμπτοὶ ἐν τοῖς χρόνοις τῆς δουλείας, ἀλλὰ, γενικῶς εἰπεῖν, ἦσαν οἱ προστάται παντὸς ἀγαθοῦ καὶ τῆς προόδου, οἱ προαπιστοὶ τῶν τυραννομένων, ὡς ὡμο-
λόγησαν οἱ ἀπροκατήληπτοι κριταί. «Ἐκ τοῦ ἱερατι-
κοῦ τάγματος, λέγει ὁ Φιλήμων, δλέπομεν πολλοὺς κατὰ διαφόρους ἐποχὰς πεπρωτισμένους μετ' ὑψηλὴν παιδείαν καὶ ἀληθινὴν ἀρετὴν, κήρυκας θερμούς τῆς ἠθικῆς ἀναπλάσεως τοῦ ἔθνους διὰ τῶν παραδόσεων καὶ τῶν ἐκδόσεων καὶ τοῦ Ἀμψιῶ; καὶ μεμακρυσμέ-
νους τοῦ νὰ ἔχωσιν τὴν σοφίαν τοῦ Θεοῦ ὡς ἐργα-
στήριον ἀσχυροκερδείας καὶ πολιτικῶν σκοπῶν κατὰ τὸ πρᾶξι-γμχ τῶσων ἄλλων. Τὸ Ἰερατεῖον ἐν τῇ Ἀνατολῇ δὲν κατεδίωξε βίβλους, τυπογραφίας καὶ διδασκάλους ὁποῖωνδήποτε δοξασιῶν, ἐκτός ἂν οὗτοι ἐφαίνοντο πραγματικῶς διαστρέφοντες

τὴν ἀθωότητα τῶν νέων». (Δοκίμ. Β. 65). Τὰ ὀλίγα παραδείγματα ὀλιγων φανατικῶν κληρικῶν ἠκιστα δύνανται νὰ ἐφαρμοσθοῦν διὰ τὸν ὄλον κληρὸν τῆς ἑλληνικῆς Ὁρθοδοξίας. Τινὲς προσέκειντο εἰς τοῦτο ἢ ἐκεῖνο τὸ φιλοσοφικὸν σύστημα, ἀλλὰ τοῦτο γίνεται πανταχοῦ. Ἡ ἰδιότης τοῦ ἑλληνικοῦ πνεύματος εἶνε ὁ ἔρωσ τοῦ εἰδέναι, ἢ τὰς πρὸς τὴν «γνώσιν» καὶ τὴν «ἐπιστήμην», ἣτις ἐπιλαμβάνεται τῆς ἐρεῦνης θεῶν τε καὶ ἀνθρωπίνων πραγμάτων, διότι οἱ «Ἕλληνες σοφίαν ζητοῦσιν» (Α' Κορινθ. α', 22 καὶ Πλάτ. Ἀλκιβ. σ. 128 Δ' καὶ εἶνε «ἐξετασικώτατοι» (ὡς λέγεται παρὰ Γρηγορ. Θαυματ. Πανηγ. εἰς Ὁριγ. 10). Καὶ οἱ κληρικοὶ τῆς Ὁρθοδόξου Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας ἦσαν τοιοῦτοι τόσῳ μᾶλλον ὅσῳ ἐπιβάλλεται ὑπὸ τῆς Ἁγίας Γραφῆς ἢ ἐρευνα καὶ ἢ ἐξετάσις καὶ οὐχὶ ἢ τυφλὴ πίστις. Μόνον πρέπει ἢ Ἐπιστήμη νὰ ζωογονηται διὰ τοῦ ζωοπαράχου καὶ φερρεσίου φωτὸς τῆς θρησκείας διότι ἄλλως φθίνει καὶ φυλλορροεῖ καὶ γενεᾶ ἐν τῷ ἀνθρώπῳ τὸν δυστυχῆ τύπον καὶ τὸν ἐπάρατον ἐγωισμόν ὅστις, ἐκτὸς τοῦ ὅτι ἀπεβαίνει ἢ αἰτία ἕλων τῶν ἠθικῶν κακιῶν, ἀποξηραίνει, ὡς ἄλλος ἀδύχηρὸς λίψ, καὶ τὴν θαλερὰν θλάστησιν τῆς διανοίας καὶ δηλητηριώδεις καθίστα τὰς σαπρούς αὐτῆς καρπούς.

Τοιοῦτα εἰργάσατο, ἀδρομερῶς εἰπεῖν, ἐπὶ τῶν χρόνων τῆς δουλοσύνης ὁ Ἱερὸς κληρὸς ὑπὲρ τοῦ ταλαιπώρου Ἔθνους. Ἡ Ἁγία Ἐκκλησία, ἐργαζομένη ἐν πίστει καὶ ἐλπίδι, παντοῖα εἰργάζετο ὑπὲρ τῆς σωτηρίας τοῦ Ἔθνους. Καὶ ἀνὰρνοῦνται οἱ κομμουνιστὰς τὰς μεγίστας αὐτοῦ ὑπηρεσίας, ὁμολογοῦν ἕως αὐτὰς καὶ κηρύττουν αὐτὰ τὰ πράγματα. De se saxa loquuntur. Ἄρκαί ἐν τέλει νὰ προσθέσωμεν ὅτι ἢ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία ἐθνικώτατα συνετῆρει καὶ ἐδημιούργει Μητροπόλεις καὶ Ἐπισκοπὰς πρὸς ἐπιβλεψίν ἐδχερεστέραν τῶν χριστιανῶν καὶ μὲ ὀνομασίας ἀρχαίων πόλεων τῆς Ἑλληνικῆς καὶ Βυζαντινῆς ἱστορίας ὡς τῆς Κορίνθου, Ἐφέσου, Ἀδριανουπόλεως ὑπερτίμου καὶ ἐξάρχου παντὸς Αἰμιμόντου, Θεσπίνης, ὑπερτίμου καὶ ἐξάρχου πάσης Θεσσαλίας, Ἰωαννίνων, ὑπερτίμου καὶ ἐξάρχου πάσης Ἡπείρου καὶ Κερκύρας Χίου, ὑπερτίμου καὶ ἐξάρχου πάσης Ἰωνίας κτλ. καὶ οὕτω ζωηρῶς ὑπεμίνησεν εἰς τοὺς δούλους τὴν ἀρχαίαν ἑλληνικὴν καὶ ἐκκλησιαστικὴν δόξαν καὶ ἀκμὴν καὶ δὲν ἐξηφανίζοντο τὰ ἑλληνικὰ ὀνόματα πόλεων καὶ ἐπαρχιῶν ὑπὸ τῆς βαρβαρότητος. Καὶ αὐτὸς ὁ Πατριάρχης ὀνομάζετο «Ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως Νέας Ῥώμης καὶ Ὁικουμενικὸς Πατριάρχης», οὕτω δὲ καὶ εἰ αὐτοῦ εἶ τοῦ ὀνόματος καὶ τοῦ τίτλου ἐξηκολούθει νὰ ἔχη τὴν αἴγλην ἐν ὅλῳ τῷ Χριστιανικῷ καὶ εἰ τῷ Ὁρθοδόξῳ κόσμῳ.

† Ὁ Γόρτυνος καὶ Μεγαλοπόλεως
ΔΟΥΚΑΡΗΣ

ΤΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟΝ ΤΟΥ ΛΑΜΠΕΘ

Μεγάλα ἐκκλησιαστικὰ γεγονότα κατὰ τὰς ταύτας λαμβάνουν χώραν ἐν Λαμπεθ. Τὸ Συνεδριὸν τῶν Ἀγγλο-αθολικῶν εὐρίσκειται ἤδη ἐν τῇ ἀκμῇ ἐξετάζον τὸ περὶ Ἐκκλησίας ζήτημα ἔχον ὀνόματα καὶ κανόνα τὴν περὶ αὐτῆς θεοδόξον ἀκμὴν τὴν διατυπωθεῖσαν ἐν μὲν βραχείᾳ μὲν, ἀλλὰ ἀκριβῶς περικεικῆ καὶ αὐτὸ τοῦτο ἀριστο-εὐχρηστολῆ ὑπὸ τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου τῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος ἀποστολῆσιν, κατόπιν τῆς αἰτήσεως, πρὸς τὸ Συνέδριον. Μετὰ τὴν ἡμέραν θέλει ἀνοίξῃ τὰς ἀκτῆσιν αὐτοῦ ἐργὸν τὸ περὶ τῆς Συνόδου τοῦ Λαμπεθ, εἰς τὸ ὁδὸ παρακαθίσουσι 310 Ἀγγλικανὸν Ἐπίσκοποι γλίας, Σκωτίας, Οὐαλλίας, Καναδῶν, Ἀμερικῆς, Ἰαπωνίας καὶ Νοτίου, Ἀφρικῆς, Ἀδοσιατίας, Ν. Ζηλαντίας κλπ., ἀφικθέντες ἤδη ἐν Λονδίνω.

Οἱ ἀντιπρόσωποι ἀφ' ἑτέρου τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, οἵτινες θὰ παρακολουθήσουν τὰς ἀκτῆσιν τοῦ Συνεδρίου, πλὴν δύο, ἐφθάσαν ἤδη καὶ ἡγουμένου τοῦ Πάπα καὶ Πατριάρχου Ἀλεξάνδρου πρὸς ὃν ἡγεμονικὰς τιμὰς ἀπέσπειραν ἐπὶ τῇ ἐκκλησίᾳ, ἐξακολουθοῦν δὲ ἐπιλαψιλεύουσαι αἱ ἀνατολικαὶ καὶ πολιτικαὶ ἀρχαὶ τῆς Ἀγγλίας. Ἐὰν ἐβλεπέ τις τὴν ἐπιπλοὴν ἀστυνομικὴν δύναμιν ἣτις προυπορέετο τῆς πατριαρχικῆς ἀκολουθίας τοῦ σταθμοῦ τῆς Βικτωρίας μέχρι τοῦ Γουέστμινστερ, ὅπου ἢ Α. Θ. Π. θεομὴν ἀνέπειψεν ὑπὲρ τῶν κατὰ τοὺς πολέμους ἀγωνισμένων καὶ σόντων Ἀγγλῶν στρατιωτῶν καὶ τὰς ὑψηλὰς σπουδαιότητας Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας, αἰὲν βασιλεύσῃ κατανύξει ἐδέχοντο τὰς εὐλογίας τοῦ τριάρχου, πρὸς δὲ καὶ τὰς γλιώδας τῶν Ἀγγλικανῶν γονυκλινεῖς ἀνέμενον ἐν τῷ ναῶ τὴν προσοχὴν τοῦ Προεδριάρχου τῆς Ἀν. Ὁρθ. Ἐκκλησίας δὲν θὰ ἠδύναντο εἰμὴ ἀκρῶς νὰ συγκληθῇ διὰ αὐθρομήτους ταύτας ἐκδηλώσεις σεβασμοῦ καὶ βίας πρὸς τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν, ἀντιπευομένην τὴν φεραν ταύτην παρὰ ἀνωτάτου καὶ τοῦ, εἰς ὃν, παρ' ὅλα τὰ γραφέντα καὶ λεχθέντα τῶν ἀδυνατουμένων νὰ ἀρθεῖσιν ὑπεράνω τῶν σοφικῶν ζητημάτων, δὲν εἶναι δυνατὸν παρὰ νὰ γνωρισθῇ μεγάλη δραστηριότης. Καὶ εἰ δὲ εἶδε εἰς τὸ μέλλον τοῦτο νὰ λεχθῇ ὅτι τόσον ἢ Α. Θ. Π. ὁ τριάρχης Ἀλεξανδρείας, ὅσον καὶ οἱ λοιποὶ ἀντιπρόσωποι τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, πλήρως καὶ ἀλλῶς ἐννοοῦν τὴν σημασίαν τῆς ἀποστολῆς αὐτῶν δὲν θὰ εἴπουν, κατὰ συνέπειαν, οὕτως θὰ πράξω τὸ ὅτι ἴον νὰ θεωρηθῇ ὡς ὑποχώρησις τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ τὰς παραδόσεις τῆς θεοδόξου Ἐκκλησίας. Δὲν ἔχουν κατ' ἀκολουθίαν δεξιὰν βίαν οἱ ἐπὶ τῶν ἐφορευθάντων φόβοι βλεβῆ τὸ γόητρον τῆς Ὁρθ. Ἐκκλησίας ἐκ τῆς κειμένης ἐπαφῆς Ὁρθοδόξου καὶ Ἀγγλικανῶν διακινδυνεύσῃ ἢ ὡς κέρη ὀφθαλμοῦ παρ' ἡμῶν, ὡς, τῆρουμένη ἀκρίβεια καὶ γνησιότης τῶν δογμάτων. Ἐξ ὅσων εἶναι δυνατὸν νὰ γνωρίζῃ ὁ γράφων γραμμὰς ταύτας, ἢ μεταξὺ Ἀγγλικανῶν καὶ Ὁ

ῥόξων συνομιλία θέλει στραφῆ περὶ ζητήματα φύσεως πρακτικῆς, ἐπὶ τῶν ὁποίων εὐκαταία πάντοτε τυγχάνει ἢ συνεργασία τῶν δύο Ἐκκλησιῶν ἐπ' ἀγαθῷ τοῦ πληρώματος καὶ προπαρασκευῆ τοῦ εἰσόδου διὰ προσέγγισιν στενωτέρην. Ἄλλως τε αἱ δογματικαὶ διαφοραὶ αἱ χωρίζουσαι ἡμᾶς ἀπὸ τῶν Ἀγγλικανῶν δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ὑπερσηδηθοῦν, οὔτε νὰ παραμεισθοῦν διὰ συννενοήσεως καὶ κατόπιν καὶ τῶν μᾶλλον ἔστω ἔξονυχιστικῶν καὶ λεπτολόγων συζητήσεων ἄλλων μόνον ἡμερῶν. Εἶναι διαφοραὶ, αἱ ὁποιαὶ ἔσως ποτὲ νὰ ἐκλείπουν, ὄχι ὁμως ἐπὶ βλάβῃ καὶ ζημίᾳ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, ἀλλὰ δι' ἀπομακρύνσεως τῆς Ἀγγλικανικῆς ἀπὸ τῶν προτεσταντικῶν δοξασμῶν, αἱ ὁποιαὶ μέχρι τοῦδε χαρακτηρίζουν μὲνα μέρος τῶν ἀνηκόντων εἰς αὐτὴν κληρικῶν, καὶ λαϊκῶν καὶ διὰ βαθμιαίας ἐπικρατήσεως ἐν αὐτῇ τῶν ἄρχων καὶ τοῦ πνεύματος τῆς Μιάς, Ἁγίας, Καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας. Αὕτη εἶναι ἡ πεποίθησις τῶν ἀντιπροσώπων πάντων τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας. Πρόπει ὁμως νὰ γνωρίζωμεν καὶ ἀπαξ διὰ παντός νὰ ἐννοήσωμεν ὅτι καὶ εἰ Ἀγγλικανοὶ αὐτοὶ οὔτε ἐπιθυμοῦν, ἀλλ' οὔτε καὶ ἐπιδιώκουν ἔνωσην μετὰ τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας δι' ὑποχώρησιν τῆς τελευταίας καὶ ἐπιβολῆς ἐπ' αὐτῶν διδασκαλιῶν ἔξενον πρὸς τὸ πνεῦμα καὶ τὰς παραδόσεις τῆς Ὁρθοδοξίας. Καὶ ἐπὶ τῇ ὑποθέσει δὲ ὅτι ἡμεῖς θὰ ἡμεθα διατθειμένοι νὰ προβῶμεν εἰς οἰανδήποτε τοιοῦτην ὑποχώρησιν, ἐκείνοι θὰ ἀπέτρεπον καὶ θὰ ἀπεδοκίμαζον ἡμᾶς καὶ θὰ ἔχανον τὸν σεβασμὸν καὶ τὴν ἐκτίμησιν τὴν ὁποίαν τρέφουν πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν μας. Διότι ἂν οἱ Ἀγγλικανοὶ ἀγαποῦν τὴν Ὁρθόδοξόν μας Ἐκκλησίαν, πράττουσιν οὕτω διότι αὕτη διετήρησεν ἀπαρεγκλίτως καὶ πιστῶς πίστιν ὁρθὴν καὶ παραδόσεις διὰ μέσου αἰώνων ἀγῶνων σκληρῶν καὶ μαθημάτων μέχρις αἵματος καὶ θυσιῶν. Θαυμάζουσι δὲ καὶ ὀλοφύχως σέβονται τὰ ἱερά μας καὶ τὰ ὅσια καὶ αἰσθάνονται ἀγάπην πρὸς ἡμᾶς πολὺ μεγαλειτέραν, ὅταν βλέπουν ὅτι εἴμεθα ἀγρυπνοὶ φύλακες καὶ τηροῦμε τῆς πολυτίμου παρακαταθήκης, τὴν ὁποίαν παρὰ τῶν πατέρων μας ἐλάβομεν. Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῶν ἀντιπροσώπων τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ τοῦ ποσώπου, τὸ ὁποῖον θὰ διαδραματίζουσιν οὗτοι ἐν τῷ Συνεδρίῳ τοῦ Λάμπεθ.

Προκειμένου δὲ περὶ αὐτοῦ τούτου τοῦ Συνεδρίου, ἐδόθη ἄλλοτε ἡμῖν ἡ εὐκαιρία ἀπὸ τῶν στηλῶν τῆς «Θεολογίας» νὰ δώσωμεν βραχεῖαν ἀνασκόπησιν τῆς ἱστορικῆς ἐξελίξεως τοῦ θεσμοῦ τούτου, ὅστις, τοῦ χρόνου προϊόντος, προσλαμβάνει μεγαλειτέραν σημασίαν διὰ τὴν ἀνὰ τὸν κόσμον σύμπαντα Ἀγγλικανικὴν ὁμολογίαν. Ἐπαναλαμβάνομεν καὶ αὖθις ὅ,τι εἴπομεν ἐκεῖ, ὅτι ὅλον τὸ Συνέδριον τοῦ Λάμπεθ δὲν πρόπει νὰ νομισθῇ ὅτι ἀποτελεῖ εἰδὸς τι συνόδου, αἱ ἀποφάσεις τοῦ ὁποίου τυγχάνουν ἀνέκκλητοι καὶ ὑποχρεωτικαὶ δι' ὅλην τὴν Ἀγγλικανικὴν Ἐκκλησίαν, ἀλλ' εἶναι ὀνόματι καὶ πράγματι «Συνέδριον» σκοπὸν ἔχον νὰ συζητῇ καὶ ἐξονυχίσῃ τὰ διάφορα ζητήματα, τὰ ἀποτελοῦντα τὴν ἡμερησίαν του διάταξιν, νὰ καταλήξῃ εἰς ἀποφάσεις καὶ νὰ συνιστᾷ, ἢ πλὴν τὴν βετέλειαν αὐτῶν πρὸς τὴν κατὰ τρόπον

αὐτοκεφάλων, ὡς θὰ ἐλέγωμεν, Ἀγγλικανικῶν Ἐκκλησιῶν.

Ἡ Ἀγγλικανικὴ Ἐκκλησία ἔχει ἀκριβῶς τοῦτο τὸ κοινὸν μετὰ τῆς Ὁρθοδόξου, ὅπερ πᾶν μελετητῆς αὐτῆς καὶ ἐρευνητῆς τῶν κατ' αὐτὴν ὀφείλει νὰ ἔχῃ πάντοτε ὑπ' ὄψιν, ὅτι ὅλην ἀποτελεῖται ἐκ πολλῶν ἀνεξαρτήτων ἀπ' ἀλλήλων διοικητικῶς Ἐκκλησιῶν—Ἀγγλίας, Σκωτίας, Οὐαλλίας, Ἰρλανδίας, Καναδά, Ἀμερικῆς, Ἀφρικῆς, Αὐστραλίας κλπ.—ὁμολογούντων ὁμως ἕκαστην τὴν αὐτὴν Ἀγγλικανικὴν ὁμολογίαν καὶ ἀποτελοῦσάν ὁμοῦ τὴν Ἀγγλικανικὴν Ἐκκλησίαν. Εἰς κατὰ τὸ 1878, ὁπότε πρώτην φοράν συνήλθε τὸ Συνέδριον τοῦ Λάμπεθ, ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐπισκόπων τῆς ἀπανταχοῦ Ἀγγλ. Ἐκκλησίας ἦτο 137, σήμερον ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν ἀνέρχεται εἰς 330, ἐκ τῶν ὁποίων περὶ τοὺς 310 θὰ παρακαθήσονται εἰς Συνέδριον. Τὸ Συνέδριον τοῦ 1930 εἶναι τὸ ἔβδομον εἰς τὴν σειράν τῶν συνεδρίων τούτων. Τὰ ἄλλα συνήλθον κατὰ τὰ ἔτη 1878, 1888, 1897, 1908. Ἄπαντα τὰ συνέδρια εἶχον ὡς ἀποτέλεσμα τὴν ἀναζωογόνησιν τοῦ θερησκευτικοῦ συναισθήματος ἐν τῇ Ἀγγλ. Ἐκκλησίᾳ. Καὶ δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ γίνῃ ἄλλως. Τοσοῦτοι ἐπίσκοποι συνεργόμενοι ἐν προσευχῇ, ἀγάπῃ καὶ φιλαδελφίᾳ καὶ συζητοῦντες ἐν ταπεινώσει καὶ ζήλῳ ὑπὲρ τοῦ ποιμνίου των τὰ ζωτικώτερα τῶν ζητημάτων, τίνα ἀντιμετώπισε ποτε ὁ θερσκευτὸν ἄνθρωπος, τοσοῦτοι ἐπίσκοποι εὐμοιροῦντες μορφώσεως πλεόν ἢ ἀριτίας καὶ ὄντες—ἀληθῶς καὶ ἄνευ οὐδεμιᾶς ὑπερβολῆς—τύποι τοῦ ποιμνίου ἐν λόγῳ, ἐν ἀναστροφῇ, ἐν ἀγάπῃ, ἐν πνεύματι, ἐν πίστει, ἐν ἀγνεῖᾳ, δὲν εἶναι δυνατὸν εἰ μὴ συνεργόμενοι νὰ καθιστοῦν αἰσθητὴν τὴν ὑπαρξίν αὐτῶν καὶ νὰ ἐπηροάζουν διὰ τῶν ἀποφάσεων αὐτῶν τὴν κοινωνίαν, ἐν μέσῳ τῆς ὁποίας δρῶσι. Ὁ Ἀγγλικὸς τύπος μετ' ἐνθουσιασμοῦ χαοσετίζει τὴν σύγκλησιν τοῦ Συνεδρίου καὶ τὸ πλῆθος τῶν Ἀγγλῶν Ἐπισκόπων, οἵτινες θὰ παρακαθήσονται εἰς αὐτό. Ἐμπεριστατωμένα ἄρθρα δημοσιεύονται καθ' ἡμέραν, αἱ δὲ εἰδήσεις αἱ ἀφορῶσαι τὸ Συνέδριον κατέχουν πάντοτε θέσιν διακεκομμένην. Τονίζεται ἡ σπουδαιότης τῆς συγκλήσεως αὐτοῦ καὶ τὸ αἶσθημα τῆς χαρᾶς καὶ τῆς ἀναμονῆς τῆς κοινωνίας, ὅπως ἀκούσῃ τὴν ἐτυμηγορίαν τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἱεραρχίας ἐπὶ ζητημάτων ἐξόχως σεβαστῶν φύσεως κοινωνικῆς, τίνα θὰ ἀποτελέσουν θέματα συζητήσεως τοῦ Συνεδρίου. Παρ' ὅλον τὸν φόρον ἐργασίας καὶ ἀσχολιῶν κατὰ τὰς ἡμέρας ταύτας, θέλω προσπαθῆσαι ὅπως δώσω εἰς τοὺς ἀγαπητοὺς τῆς «Ἐκκλησίας» ἀναγνώστας ἀπολογισμὸν τοῦ ἔβδομου Συνεδρίου τοῦ Λάμπεθ.

† ὁ Μ. Ἀρχιμ. ΜΙΧ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΛΗ

Ἄντινομία.

Ἡ σιωπηλὴ μέχρι τοῦδε ἀπορία τῆς κοινωνίας, ἡ γεννωμένη καὶ ἀνανεομένη μεθ' ἐκάστην ἐκτόπιον καταδικασμένων κομμουνιστῶν ἐκ τῆς πρωτευούσης εἰς τὰς νήσους, εἴρεν, ἐπὶ τέλους, τὸν διερμηνεῖα τῆς ἐν τῷ προσώπῳ ἐπισήμου ὄργάνου τῆς ἀνωτάτης δι-

οικήσεως, χρηματίσαντος νομάρχου ἐν ἐκείνῃ ἀκριβῶς τῇ νομαρχίᾳ, ἐν τῇ ὁποίᾳ περιλαμβάνονται αἱ ἐκάστοτε φιλοξενούσαι τοὺς ἐκεῖσε ἀπελαινόμενους κομμουνιστὰς νῆσοι. Ἀπορεῖ λοιπόν, ἀλλὰ μεγαλοφάνως αὐτός, πῶς τὸ Κράτος «ἐνῶ ἀφ' ἐνὸς προσπαθεῖ νὰ κτυπήσῃ τὸν κίνδυνον τοῦ κομμουνισμοῦ πού ζητεῖ νὰ ἀνατρέψῃ τὸ σημερινὸν καθεστῶς, ἀφ' ἑτέρου θὰ ἔλεγε κανεὶς ὅτι κρυφὰ φροντίζει πῶς θὰ ἀπλωθῇ εἰς ὅλην τὴν Ἑλλάδα τὸ καταστρεπτικὸν αὐτὸ μικροβίον» διὰ τῆς ἀπελάσεως πάντων τῶν καταδικαζομένων κομμουνιστῶν εἰς τὰς νῆσους. Ἐκτὸς αὐτῶν οἱ νησιῶται ἐπανελληνίμως διεμαρτυρήθησαν διὰ τὴν τοιαύτην προτίμησιν, ἣ ὁποία μετέβαλε τὰ τέως εὐτυχισμένα παρθένα νησιά τοῦ Αἰγαίου, ὅπου ἦτο ἄγνωστος ἡ κομμουνιστικὴ «ἰδεολογία», εἰς φθορεῖα τῶν πτωχῶν β.ο.π.α.ιστῶν, διδασκομένων ὑπὸ τῶν καταδικῶν κομμουνιστῶν πόσον εἶνε ἀνόητοι παλαιότες «δι' ἓνα κομμάτι ψωμί», ἐνῶ, ἀν' κυριαρχίῃ ὁ μπολσεβικισμός, θὰ φροντίξῃ δι' ὅλους τὸ κράτος. Ἐκ τῆς τοιαύτης δηλ. τοῦ κρίτους πολιτικῆς ἐξάγεται ὅτι τοῦτο ἀποτελεῖ τὸν ἀριστὸν προαγωγὸν τοῦ καταδικωμένου ὑπ' αὐτοῦ κομμουνισμοῦ: ὁ κομμουνιστικὸς λοιμὸς διοδίδεται ἀσφαλέστατα δι' οὗ μέτρου ἐπιζητεῖται ἡ ἐξόντωσίς του. Ὅτι ἀκριβῶς εὐχεται καὶ ἐπιζητεῖ αὐτὸς ὁ κομμουνισμός. Πῶς νὰ ἐξηγηθῇ ἡ ἀνωμοτία;

Φθορά.

Ἐπάρχει σημαντικωτάτη μερὶς ἐν τῷ διδασκαλικῷ κόσμῳ ἥτις δὲν ἀποδυσπετεῖ νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς «ἀγος» τὸ καθεστῶς τὸ ὅποιον ἐδημιούργησεν ἡ πέτρινη θεοπισθεῖσα ἐκπαιδευτικὴ μεταρρύθμισις. Το δ' «ἀγος» αὐτὸ ἐδημιούργησεν τὸ μὲν ἡ μικτὴ συνδιδασκαλία ἐν συμφυρμῷ ἀρρέτων τε καὶ θηλέων διδασκόντων καὶ διδασκομένων, τὸ δὲ ὁ ἀνυγκόλλητος συγκερασμὸς τῆς διγλωσσίας ἐν τῇ διδασκαλίᾳ, ὅστις ἐπέτειων εἰς τὸν ὑψιστὸν βαθμὸν τὴν γλωσσικὴν σύγχυσιν εἰς τοὺς талаιπώρους ἐγκεφάλους τῆς δυστήνου νεολαίας. Ἡ βάρεια αὕτη δυσφορία τῶν διδασκάλων ἐκφράζεται ἀπροκαλίπτως, καὶ γρηπτόως καὶ προφορικῶς, μετὰ λεπτοχερειῶν δὲ τοιούτων, ὥστε, ἐφ' ὅσον ὀμιλοῦσιν ἐπὶ τῇ βίσει συγκεκριμένης πείρας, δὲν θὰ ἔπρεπε, ἰομίζομεν, νὰ παραθεωρῶνται ὑπὸ τῶν εἰσηγητῶν τῆς ἐν λόγῳ μεταρρυθμίσεως. Το βεβαίον εἶνε ὅτι συντελεῖται μεγάλη καὶ ποικίλη καὶ σοβαρὰ φθορὰ τῆς σχολικῆς νεολαίας, καὶ ὁ ὄλεθρος οὗτος γίνεταί ἀναλώμασιν αὐτοῦ ἐκείνου τοῦ λαοῦ, τοῦ ὁποίου οἱ φθειρόμενοι εἶνε τέκνα.

ΧΡΟΝΙΚΑ

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἡ Ἁ. Ἱερά Σύνοδος συνήλθεν εἰς δύο τακτικὰς συνεδρίας κατὰ τὴν ληξασαν ἐβδομάδα.

—Τὴν παρελθούσαν Πέμπτην ὑπεγράφη ὑπὸ τοῦ Μα. Ἀρχιεπισκόπου καὶ τοῦ Διοικητοῦ τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς κ. Δροσόπουλου ἡ σύμβασις, δι' ἣς ἡ Τραπεζα ἀνέλαβεν ἐπὶ μίαν τετραετίαν τὴν δωρεάν ὑπηρεσίαν πρὸς ἐκτέλεσιν τῶν ἀποφάσεων τοῦ Κ.

Συμβουλίου τοῦ Ὄργανισμοῦ Διοικήσεως τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Περιουσίας. Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ δὲ ταύτῃ ἀνεκοινώθησαν αἱ ἐξῆς: εὐχαριστήριαι ἐπιστολαὶ πρὸς τὴν Ἐθνικὴν Τρίπεζαν:

Ἀξιότιμον κ. Δροσόπουλον
Διοικητὴν τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς
Ἐ ν τ α ὤ θ α

Κύριε Διοικητά,

Ἐκ μέρους τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ τοῦ Κεντρικοῦ Συμβουλίου τοῦ Ὄργανισμοῦ Διοικήσεως τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Περιουσίας ἀπερὸς ἐκφράσομεν εὐχαριστίας καὶ βαθύτατην εὐγνωμοσύνην διὰ τὴν γενναίαν προσφορὰν τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς διὰ τὴν ἀναλήψην τῆς ρευστοποιήσεως τῆς ἐκκλησιαστικῆς περιουσίας δωρεάν, ὄνευ ἀποζημιώσεως, ἐπὶ τετραετίαν.

Ἡ εὐεργετικωτάτη αὕτη τῆς τραπέζης προσφορὰ πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν, προερχομένη ἐκ τῶν εὐγενῶν καὶ ὑψηλῶν αἰσθημάτων τῶν διοικούντων τὸ ἔθνικόν καὶ πανελληνιον ἴδρυμα, θ' ἀποτελέσῃ νέαν πρὸς τὸ ἔθνος μεγαλήν ὑπηρεσίαν καὶ ἐκδοῦλευσιν, ἣν καλῶς θὰ σημειώσῃ ὁ ἑλληνικὸς λαός, ὁ διὰ στοργῆς καὶ σεβασμοῦ περιβάλλων τὴν Ἐκκλησίαν καὶ ἀναμφίβολως θ' ἀποβῇ μέγιστον ἠθικὸν κεφάλαιον τῆς Τραπεζῆς.

Ὅθεν ἐπικαλούμενοι τὴν εὐλογίαν τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τὰ ἔργα τῆς τραπέζης μετὰ τῶν ἐγκαρδίων ἡμῶν εὐχαριστιῶν, διατελοῦμεν

ἡμέτερος εὐχέτης:

† ὁ Ἀθηνῶν Χρυσόστομος;

Κον Δροσόπουλον

Διοικητὴν Ἐθνικῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος

Ἐ ν τ α ὤ θ α

Κύριε Διοικητά,

Ἦδη ὅτε ἀποκατεστάθῃ πλήρως ἡ ἁρμονικὴ συνεργασία τῆς Ἐκκλησίας μετὰ τῆς Πολιτείας διὰ τὸ ζήτημα τῆς ρευστοποιήσεως τῆς μοναστηριακῆς περιουσίας, ἐπιθυμῶ νὰ σὰς ἐπαναλάβω καὶ ἐγγράψω τὰ θεομὶ συζητήρια τῆς κυβερνήσεως διὰ τὴν ὠραίαν ἐμπνευσίν ἢ ὅποια ἦγαγε τὴν Ἐθνικὴν Τρίπεζαν εἰς τὴν ἀπόφασιν νὰ παύσῃ δωρεάν τὰς ὑπηρεσίας αὐτῆς πρὸς πραγματοποίησιν τῆς ἐν λόγῳ ρευστοποιήσεως.

Ἡ Ἐθνικὴ Τραπεζα καὶ εἰς τὴν περίστασιν αὐτὴν κατέδειξε πόσον ἰσχυρὰ παραμένει εἰς τὴν διοίκησιν αὐτῆς παραδόσις τῆς ἁρμονίσεως τοῦ συμφέροντος τῶν μετόχων τῆς πρὸς τὸ γενικώτερον συμφέρον τῆς κοινοῦνίας.

Μετ' ἐξαιρέτου ἡμῆς

Ἐλευθέριος Βενιζέλος.

—Ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος, μεταβὰς τὸ παρελθὸν Σάββατον εἰς Αἴγιναν, ἐπανεκάμφε τὴν ἐσπέραν τῆς Τετάρτης

—Ἐπεκυρώθη ἡ ἐκλογή τοῦ Οἰκονόμου τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Ἀσωμάτων Πετράκη Ἀρχιμ. Ἰωνᾶ Χρυσῆ

—Διὰ Διατάγματος τῆ 26 Ἀπριλίου ἐ. ἔ. ἐκδοθέντος καὶ τῆ 3 Μαΐου καταχωρισθέντος ἐν τῷ ὑπ' ἀριθ. 91 φύλλῳ τῆς Ἐφημ. τῆς Κυβερνήσεως, ἐνεκρίθη ἡ ἐκτέλεσις τῆς ἐπιβληθείσης ποιῆς τῆς καθαιρέσεως εἰς τὸν ἱερέα Ἀθανάσιον Γιαννακάκη ἐφημέριον Σπαθαρίου καὶ Καλυβίων τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Χαλκίδος.

—Ἐπίσης διὰ 4)τος τῆ 26 Μαρτίου ἐ. ἔ. ἐκδοθέντος καὶ τῆ 29 τοῦ ἰδίου μηνὸς καταχωρισθέντος ἐν τῷ ὑπ' ἀριθ. 65 φύλλῳ τῆς Ἐφημ. τῆς Κυβερνήσεως, ἐνεκρίθη ἡ ἐκτέλεσις τῆς ἐπιβληθείσης ποιῆς τῆς ἐνιαυσίου ἀργίας ἀπὸ πάσης Ἱεροπραξίας μετὰ στερήσεως τῶν ἐξ αὐτῶν δικαιωμάτων εἰς τὸν ἱερέα

Δημ. Νταλίν, ἐφημέριον Τοπολιάνων τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Ναυπακτίας κλπ.

— Ἐχορηγήθη δεκαήμερος ἄδεια τῷ Σεβασμ. Μητροπολίτῃ Τριφυλίας καὶ Ὀλυμπίας δι' Ἀθήνας διὰ λόγους ὑγείας.

— Ἐικρίθη ὑπὸ τῆς Ἱ. Συνόδου ἡ εἰς Πρεσβύτερον χειροτονία τῶν Ἰωάννου Πατρᾶ διὰ τὸ χωρίον Ἀγοριανῆ τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Πατρῶν, τοῦ Βασιλείου Ἀθ. Γεωργακοπούλου διὰ τὸ χωρίον Μιχολοῦ, τοῦ Θεοδώρου Π. Θωμᾶ διὰ τὸ χωρίον Κασνούσι τοῦ Ἀναστασίου Μαυραϊδῆ διὰ τὸ χωρίον Σποδιάνα καὶ τοῦ Ἀγγέλου Ἀθανασοπούλου διὰ τὸ χωρίον Κιρέικα τῆς Ἰδίας Ἱ. Μητροπόλεως.

— Διὰ Δ)τος τῆ 23 Ἰουνίου ἐκδοθέντος καὶ τῆ 24 τοῦ αὐτοῦ καταχωροθέντος ἐν τῷ ὑπ' ἀριθ. 121 Φύλλῳ τῆς Ἐφημ. τῆς Κυβερνήσεως χαρίζεται τὸ ὑπόλοιπον τῆς ἐπιβληθείσης ποινῆς εἰς τὸν ἱερέα Κυριάκον Παπαδόπουλον ἐφημέριον Τριαυδρίας τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Θυρίκης.

— Ἀνεκοινώθη τῇ Ἱ. Συνόδῳ, ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου τῶν Θρησκευμάτων, ὅτι ἐνεκρίθη ἡ ἐκτέλεσις τῆς ἐπιβληθείσης ποινῆς τῆς εἰκοσήμερου ἀργίας εἰς τὸν ἱερέα Θεόδ. Δρίτσαν, ἐφημέριον τοῦ ἐν Προνόμιᾳ Ἱ. Ναοῦ τῆς Ἐυαγγελιστρίας τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Ἀργολίδος.

— Ἐπίσης ἀνεκοινώθη ὅτι ἐνεκρίθη ἡ ἐκτέλεσις τῆς ἐπιβληθείσης ποινῆς τῆς διμήνου ἀργίας εἰς τὸν ἱερέα Σπυρ. Ρούβαλιν, ἐφημέριον Δαφνίτης Πηγεϊτῶν τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Ἠλείας.

— Ὑπὸ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Καστορίας ἀνακοινούνται οἱ ἐξῆς διορισμοί: Ἠγούμενος τῆς ἐν Καστορίᾳ Ἱ. Μονῆς τῶν Ἀγ. Ἀναργύρων διορίσθη ὁ Ἀρχιμ. Γρηγόρ. Νικολαΐδης, εἰς ἀντικατάστασιν τοῦ ἀποβιώσαντος Δανιὴλ Ἀναστασιάδου. Ἐπίσης Ἠγούμενος τῆς Ἱ. Μονῆς τῶν Ταξιαρχῶν Τσοῦκας διορίσθη ὁ Ἱερομ. Σπυρίδων Σταμούλης, εἰς ἀντικατάστασιν τοῦ ἀποβιώσαντος Ἀρχιμ. Γερμανοῦ Γκέρου. Ἐπίσης ἐν τῇ Ἱ. Μονῇ Ἀγ. Νικολαοῦ Τσιριλόβου διορίσθη Ἠγούμενος ὁ Ἱερομ. Γρηγόριος Καπουτσάκης, εἰς ἀντικατάστασιν τοῦ παθόνταστου φλωσιν Ἀρχιμ. Ἐπιφανίου.

— Ὁ σεβ. μητροπολίτης Φιλίππων καὶ Νεαπόλεως κ. Χρυσόστομος ἐν ὑπομνήματι αὐτοῦ πρὸς τὴν Δ. Ἱ. Σύνοδον, δαμοσιευθέντι καὶ ἐν τῷ «Ἱ. Συνδέσμῳ», διατυπῶν τὴν γνώμην ὅτι εἶνε ἀτελὲς τὸ ὑπὸ τῆς συνόδου τῆς Ἱεραρχίας ἀποφασισθέν, ἔστω καὶ προσωρινον, μέτρον τῆς συμμετοχῆς τῶν ἐπαρχιακῶν ἐκκλησιαστικῶν ταμείων τῶν ἐνοριῶν εἰς τὴν μισθοδοσίαν τοῦ ἐνοριακοῦ κλήρου καὶ τοῦ προσωπικοῦ τῶν μητροπολιτικῶν γραφείων, ἀφθεισῶν κατὰ μέρος τῶν ἀναγκῶν τῆς ἐσωτερικῆς ἱεραποστολῆς καὶ τῆς φιλανθρωπικῆς καὶ κοινωνικῆς δράσεως τῆς Ἐκκλησίας, ὑποβάλλει σχέδιον νόμου, οὗ ὡς κυριώτερον πλεονέκτημα ἐξαιρεῖ τὴν εἰς τὴν οἰκονομικὴν διαχείρισιν τῆς Ἐκκλησίας εἰσαγωγὴν τοῦ συστήματος τῆς ἀποκεντρώσεως, ὅπερ χαρακτηρίζει ὡς τὴν μόνην ἀγκυρασωτηρίαν. Ἡ Α. Σ. φρονεῖ, ὅτι, ἐφ' ὅσον πανταχοῦ τοῦ κράτους ἐν ταῖς ἐπαρχίαις ἡ τοιαύτη ἀποκεντρωσις εἶνε τὸ ἰδεώδες πάντων τῶν κρατικῶν καὶ κοινῶν

φελῶν ὀργανισμῶν, ἐδημιουργήθη δὲ ὠρισμένη συναφῆς ψυχολογικὴ κατάστασις, θὰ ἦτο ἐπιζήμιον ἂν καὶ ἡ Ἐκκλησία δὲν ἐπωφελεῖτο αὐτῆς, λαμβανομένου μάλιστα ὑπ' ὄψιν πόσον κυριολεκτικῶς ἐθανματούργησεν ἡ ἐν τοῖς χρόνοις τῆς δουλείας κοινωτικὴ ἀμίλλα ἐν ταῖς ἐπαρχίαις. Ὡς συνέπεια ἄμεσος τῆς τοιαύτης ἀποκεντρώσεως, καθ' ἣν ὁ κλήρος θὰ μισθοδοτῆται ἀμέσως παρὰ τῆς οἰκείας μητροπόλεως, θὰ ἐπέλθῃ ἡπειθαρχία, ἡ περὶ τὰ καθήκοντα αὐξήσις τοῦ ζήλου καὶ ὁ στενωτέρος πρὸς τοὺς ἱεράρχας δεσμός τοῦ ἐνοριοκοῦ κλήρου, ἐπὶ πλεόν δὲ ἡ θεραπεία καὶ τῆς ἱεραποστολικῆς, τῆς κοινωνικῆς καὶ τῆς φιλανθρωπικῆς δράσεως τῶν μητροπόλεων ἐν ἐποχῇ διαδόσεως ἀντικοινωνικῶν καὶ ἀντιχριστιανικῶν θεωριῶν, ἐκκαλοῦσάν τὴν ἱεραρχίαν εἰς ἀνάλογον δρασίν.

— Γραμματεὺς τῆς ἱερᾶς μητροπόλεως Μυτιλήνης διορίσθη ὁ κ. Εὐάγγελος Κλεόμβροτος, τελειόφοιτος τῆς Θεολογίας.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ

Ὁ «Πάνταινος» Ἀλεξανδρείας εἰς λεπτομερεῖς ἐκ Λονδίνου ἀνταποκρίσεις ἀναγράφει τὰ τῆς ἀφιξεως, τῆς ὑποδοχῆς, τῶν δεξιώσεχιν καὶ τῆς ἐν τῇ ἀγγλικῇ πρωτευούσῃ διατριβῆς τοῦ Παν. Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΥΠΡΟΥ

Τὸ Παγκύπριον Ἱεροδιδασκαλεῖον κατὰ τὸ λήξαν σχολικὸν ἔτος ἠρίθμησεν 101 μαθητάς, ὧν οἱ 10 προήρχοντο ἔξωθεν τῆς Κύπρου, ἀπέλυσε δὲ 25, οἵτινες πάντες ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ Ἰουνίου παρακολουθοῦσι τὴν ὑπὸ τοῦ Γεωργικοῦ Τμήματος τῆς νήσου ὀργανωθεῖσαν γεωργικὴν μετεκπαίδευσιν τῶν διδασκάλων.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΠΟΛΩΝΙΑΣ

Κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς μνήμης τῶν ἁγίων πρωτοκορυφαίων ἀποστόλων Πέτρου καὶ Παύλου ἐντολῇ τοῦ Μακαρ. Ἀρχιεπισκόπου Διοιυσίου καθ' ἅπασαν τὴν ἐν Πολωνίᾳ ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν περιήχησαν ἐν τοῖς ναοῖς δίσκοι ὑπὲρ τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ Ἐκκλησίας «τελούσης σήμερον ὑπὸ λίαν δυσχερεῖς οἰκονομικὰς συνθήκας» ὡς ἀναφέρει τὸ ἐπίσημον τῆς ἐν λόγῳ Ἐκκλησίας δελτίον.

ΑΓΓΛΙΚΑΝΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

Ἡ σήμερον ἐν Λάμπεθ συνεδριάζουσα σύνοδος τῶν ἀγγλικανῶν ἐπισκόπων εἶνε ἡ ἑβδόμη ἀπὸ τῆς πρώτης, συγκληθείσης τῷ 1867. Ἐκτοτε συνεκροτεῖτο τακτικῶς ἀνά δεκαετίαν μέχρι τοῦ 1907. Ἡ ἔκτι ἐγένετο τῷ 1920 ἀντὶ τοῦ 1917. Τῆς συνόδου μετέχουσιν αἱ ὀπουδήποτε γῆς ἀγγλικανοὶ ἐπίσκοποι, ἦτοι οἱ τῆς βρετανικῆς αὐτοκρατορίας, οἱ ἐν Ἀμερικῇ, Ἰαπωνίᾳ, Ἰνδίας καὶ Ἀφρικῇ. Αἱ ἀποφάσεις τῆς συνόδου δὲν ἔχουσιν ὑποχρεωτικὸν χαρακτῆρα, ἀλλ' ἀσχοῦσι μεγάλην ὀσπὴν οὐ μόνον ἐν τοῖς ὄριοις τοῦ ἀγγλικανισμοῦ, ἀλλὰ καὶ πολὺ πέραν αὐτῶν. Τὰ κατὰ τὸ συνέδριον τοῦ ἔτους τούτου πρὸς συζή-

τησιν θέματα εἶνε τὰ ἀκόλουθα: 1) Ἡ χριστιανικὴ περὶ τοῦ Θεοῦ διδασκαλία ἐν σχέσει πρὸς τὴν σύγχρονον διανόησιν καὶ τὰς μὴ χριστιανικὰς θρησκείας. 2) Ἡ χριστιανικὴ ζωὴ: ὁ γάμος, τὸ ζήτημα τοῦ φύλου, ἡ φυλὴ, αἱ πολιτικαὶ ἐξουσίαι, τὸ πρόβλημα τοῦ πολέμου καὶ τῆς εἰρήνης κλπ. 3) Ἡ ἐνότης τῆς ἐκκλησίας. 4) Ἡ ἀγγλικανικὴ κοινωνία (ιδεῶδες, μέλλον, ὀργάνωσις). 5) Τὸ ἐκκλησιαστικὸν κράτος. 6) Ἡ σύγχρονος νεολαία. Ἡ κοινὴ προσοχὴ εἶνε ἐστραμμένη πρὸς τὸ Λάμπεθ. Διατυπῶνται ἡ γνώμη ὅτι οὐδέποτε ὁ ἀγγλικανισμὸς εὐρέθη πρὸ τοῦ διλήμματος τοῦ ν' ἀκολουθήσῃ τὸν ἕτερον τῶν δρόμων, πρὸ τῶν ὁποίων εὐρίσκεται, ὅσον σήμερον. Ἡ σύνοδος τοῦ Λάμπεθ θὰ δεῖξῃ ἂν θὰ προτιμήσῃ τὴν τήνωσιν τοῦ προτεσταντικοῦ χαρακτήρος τῆς ἡ τὴν πρὸς τὸν καθολικισμὸν ὀριστικὴν ἀπόκλισιν. Ὁ ἀριθμὸς τῶν μετεχόντων τῆς συνόδου ἐφέτος ἀνέρχεται εἰς 310 ἐπισκόπους περίπου, εἰς τοὺς δὲν συμπεριλαμβάνονται οἱ ἐξ ἄλλων ἐκκλησιῶν προσκεκλημένοι (διαφόρων προτεσταντικῶν κλάδων, παλαιοκαθολικῶν, ἀρμενίων, ὀρθοδόξων).

— Κατὰ τὰς ἐκ Λονδίνου πληροφορίας ἡ αὐτόθι «Ἐπιτροπὴ τῆς Ἀγγλικανικῆς καὶ τῶν Ἀνατολικῶν Ἐκκλησιῶν» καὶ ἡ ἀνεξάρτητος «Ἐταιρεία τῶν Ἀγγλικανικῶν καὶ Ἀνατολικῶν Ἐκκλησιῶν» ἐπὶ τῇ ἐπισκέψει τῆς ὀρθοδόξου ἀντιπροσωπείας ὀργάνωσαν μίαν συνεδρίαν εἰς τὴν ὁποίαν ἡ ὀρθόδοξος ἀντιπροσωπεία διὰ τοῦ Παν. Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας ἐζήτησεν νὰ υποβληθῶν τὰ ζητήματα ἅνα θὰ ἤθελε τὸ συνέδριον νὰ ἴδῃ διασαφηνιζόμενα. Ὁμοίαι αἰτήσεις διετυπώθη καὶ ἐκ τῆς ἄλλης πλευρᾶς καὶ οὕτω κατηρτίσθη διπλοῦν ἐρωτηματολόγιον, ὀρθόδοξον καὶ ἀγγλικανικόν. Τοῦτο ἀπετέλεσε τὴν βῆσιν τῶν μετέπειτα συνομιλιῶν. Τὰ ἀγγλικανικὰ μέλη τῆς ἑταιρείας ἐνέκριναν καὶ ἐκυκλοφόρησαν ἐπικαίρως μεταξὺ τῶν κληρικῶν τὸ κάτωθι ψήφισμα, ἀποσταλὲν καὶ ποδὸς τὸ συνέδριον τοῦ Λάμπεθ πρὸς συζήτησιν καὶ υἱοθέτησιν: «Τὸ συνέδριον, ἀναγνωρίζον τὴν ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν ὡς ἀληθὲς μέρος τῆς ἱστορικῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ, ἔχουσαν ἀπὸ κοινοῦ μεθ' ἡμῶν ἀποστολικὴν τάξιν, δικαιοδοσίαν, πίστιν καὶ μυστήρια, καὶ ἀναγνωρίζουσα τὴν ζωτικὴν σημασίαν τῆς

ἀναγνώσεως τῶν διαχωρισθέντων τμημάτων τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ, καθὼς ἐπίσης καὶ τὰς ἰδιαιτέρας ἐθνικὰς συνθήκας προόδου πρὸς ἡ κατεΐθουν αὐτὴν αἷνες παρουσιάζονται τώρα, ἐκφράζει τὴν πεποίθησιν ὅτι ἡ προαγωγή τῶν στενοτέρων σχέσεων μεταξὺ τῆς ἀγγλικανικῆς καὶ τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, προοριζομένη νὰ συντελέσῃ εἰς τὸ καθόλου ἔργον τῆς ἐνώσεως τῶν Ἐκκλησιῶν, πρέπει νὰ προκαλέσῃ τὴν ἐνεργὸν ὑποστήριξιν ὅλων τῶν κληρικῶν. Ἐπὶ πλέον εὐσεβάστως ἐκφράζει τὴν ἐπιθυμίαν ὅτι οἱ ἀρχιεπίσκοποι καὶ οἱ ἐπίσκοποι τῆς ἀγγλικανικῆς πίστεως, ὡς ἂν εἶνε συγκεντρωμένοι εἰς τὸ Λάμπεθ, θὰ λάβουν μέτρα οἷα κρῖνουν καλὰ διὰ νὰ παρῶσιν εἰς τὴν προσέγγισιν τῶν Ἐκκλησιῶν πῶσαν δυνατὴν ὑποστήριξιν καὶ ἐνθάρρυνσιν».

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΑΜΕΡΙΚΗΣ

Περὶ τοὺς 50 ἐπίσκοποι τῆς ἐν ταῖς Ἡνωμέναις Πολιταίαις ἀνεξαρτήτου ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας μετέβησαν εἰς Λονδίνον ὅπως μετέσχῃσι τῶν συζητήσεων τῆς ἐν Λάμπεθ Συνόδου.

NEA BIBLIA

The Early Tractarians and the Eastern Church by P. J. M. Morehouse Publishing Co Milwaukee, A. R. Mowbray London 1930. — Ἐν τῇ περιεκτικῇ ταύτῃ συγγραφῇ ὁ καὶ εἰς τοὺς ἑλληνικοὺς λόγους κείμενος γνωστὸς καθηγητὴς τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας τοῦ θεολογ. σεμναρίου τοῦ Hartford πραγματεύεται περὶ τῶν ἐπιπέσεων ἀποτελεσμάτων, ἅτινα ἔσχεν ὡς πρὸς τὸ φλέγον ζήτημα τῆς ἐνώσεως τῆς ἀγγλικανικῆς μετὰ τῆς ὀρθοδόξου ἀνατολικῆς ἐκκλησίας ἡ δράσις τῶν καλαιστοτέρων Τρακταριανῶν (1833—1815, γλ. Ἐκκλησ. Ἱστορ. Κυριακοῦ καὶ Βαρσίδου). Μετὰ τὴν ἀναφορὴν ἀπακολουθεῖ τὰ κεφάλαια περὶ τῆς τρακταριανῆς θεωρίας ἐν τῇ οὐσίᾳ αὐτῆς πρὸς τὴν ἀνατολικὴν ἐκκλησίαν, περὶ τῆς σχέσεως τῶν καλαιστοτέρων Τρακταριανῶν πρὸς τὴν ἐκκλήσιν, περὶ τοῦ ζητήματος τῆς ἐν Ἱεροσολήμιν ἰδρυθείσης ἀγγλικανικῆς ἐπισκοπῆς, περὶ τοῦ ἐπισκόπου τοῦ Πάλλμερ μετὰ τῶν παραρτημάτων, ἑπειὰ τὸ συμπέρασμα τῆς ὅλης ἐρεύνης. βιβλιογραφία πλουσιωτάτη περὶ τοῦ ζητήματος καὶ στίνας ἀλφαβητικῆς. Δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία, ὅτι ἡ ἐργασία αὕτη τοῦ κ. Σπῆ, ἥτις ἀποτελεῖ σπουδαίαν συμβολὴν εἰς τὴν ἱστορίαν τῶν σχέσεων τῶν ἀγγλικανῶν πρὸς τὴν ὀρθόδοξον ἀνατολικὴν ἐκκλησίαν, θὰ τύχῃ πάσης προσοχῆς ἐκ μέρους τῶν τε Ἀγγλικανῶν καὶ τῶν Ἑλλήνων θεολόγων.

H. I. M.

Τύποις «Φοίνικος» Ὁδὸς Σταδίου 44 Ἀθήναι.

"ΕΚΚΛΗΣΙΑ,, ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΑΡΧΙΕΡΕΥΝΤΑΚΤΗΣ
ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΠΑΠΑΜΙΧΑΝΑ
Καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου

ΔΙΕΥΘΥΝΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
† ΠΑΡΩΝΕΙΑΣ ΑΝΘΙΜΟΣ
† ΤΡΙΚΚΗΣ ΚΑΙ ΣΤΑΓΩΝ ΠΟΥΛΚΑΡΘΟΣ
ΘΕΩΔ. ΣΠΕΡΑΝΤΖΑΣ ΕΠΙΤΡ. ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ

ΟΡΟΙ ΣΥΝΔΡΟΜΩΝ
ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΔΡ. 60. ΕΣΩΤ. ΦΡ. 60. ΑΜΕΡ. ΔΟΛ.
ΜΟΝΗ ΚΑΙ ΝΑΩΝ ΠΡΟΤΕΥΟΥΣΩΝ ΕΠΑΡΧΙΩΝ ΔΡ. 100
ΝΑΩΝ ΧΩΡΙΩΝ 60. ΙΕΡΕΩΝ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ 10

Διεύθυνσις Συντάξεως: Μοσχονησίω 12α.— Διεύθ. Διαχειρίσεως καὶ Διακτεριστέσεως: Μόν. Ἀρχιεπ. ὁδ. Φιλοθέης 41